

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης: «Μονόγραμμα που δεν μπορεί να πλαστογραφηθεί»

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 24 Δεκεμβρίου, 2011

Το έργο του πολύφωνο, πολύχρωμο, πολυδύναμο, πολύγλωσσο. Γιατί ο Παπαδιαμάντης, όπως και κάθε μεγάλος, εκφράζεται με όλες τις φωνές, με όλους τους ήχους, με όλα τα χρώματα, με όλες τις δυναμικές που του προσφέρει η γλώσσα του, στην οποία έχει «υποταχθεί» και την οποία έχει «κυριεύσει»(1).

Στα κείμενά του ανασαίνει κανείς την **απλότητα** της μεγάλης τέχνης, την αμεσότητα και τη δύναμη που προέρχονται από την αληθινή επαφή του καλλιτέχνη με τον **τόπο**, τη **γλώσσα** και τον **λαό του**. Γι' αυτόν ο **Κ. Παλαμάς** θα γράψει: «*Δεν θυμούμαι αλλού ν' απάντησα τεχνίτη σαν αυτόν, που όχι μόνον να μην έχει της τέχνης του την αυταρέσκεια, αλλά να κοιτάζει πως να κρύψει κάθε τεχνητή πόζα και κάθε σκέψη του σα ματαιότητα. Η τέχνη του είναι να μη δείχνει καμιά τέχνη*».

Ο ίδιος, «*άκακος σαν καλός χριστιανός, χωρίς αξιώσεις, χωρίς εγωισμούς, σαν να μην είχε κι αυτός δικαιώματα στη ζωή... Περιφρονητής των πάντων! Αξιωματών, χρήματος, κοινωνικής λάμψεως*» (1).

Το περιστατικό που ακολουθεί - σεμνή αναφορά σ' αυτόν (2) που μας χάρισε τα ανεπανάληπτα Χριστουγεννιάτικα διηγήματά του - είναι από τον Σταμ Σταμ, ευθυμογράφο και γελοιογράφο στην εφημερίδα του Βλάση Γαβριηλίδη «**Ακρόπολις**». Αναφέρεται στην πρώτη συνάντησή του με τον Παπαδιαμάντη:

«...Παραμονές των Χριστουγέννων. Ήταν ώρα δειλινού και εγώ καθόμουν σ' ένα από τα γραφεία της "Ακροπόλεως" εις την Στοάν του Πάππου, τότε. Άλλος κανείς μου φαίνεται από την σύνταξι δεν ήτανε εκεί [...] Κάτι έγγραφα όμως εκείνη τη στιγμή, και ήμουν απορροφημένος με την εργασία, όταν μέσα στο θαμπό φως της εσπέρας, που γινότανε βαθύτερον εις το γραφείον, άνοιξε η πόρτα και μπήκε ένας άνθρωπος, μάλλον υψηλός, **κακοντυμένος, [...] με ρούχα οπωσδήποτε απεριποίητα και μακρύ επανωφόρι τριμμένο. Παρά την φτωχική εμφάνισιν, [...] από τα μάτια του έσταζε μια γλύκα. Εμπήκε συνεσταλμένος.**

- Ο κύριος Σίγμα;

Ενόμισα πως ήταν κανένας από τους φτωχούς, που συστημένοι εις εμέ από τη διαχείρισι, ήρχοντο να πάρουνε σημείωμα για να λάβουν το χριστουγεννιάτικο βοήθημά τους.

- Εγώ είμαι, του απήντησα, αλλά καθήστε μια στιγμή, σας παρακαλώ, να τελειώσω κάτι που γράφω εδώ και αμέσως θα σας διευκολύνω.

Εκάθησε **σκυφτός με γυρμένο το κεφάλι και κύτταζε διαρκώς το πάτωμα.**

- Ο κακομοίρης, σκέφθηκα, φτώχεια μεγάλη θά 'χη!

Και τον κύτταζα με βλέμμα πονεμένο και μια συμπάθεια μεγάλη που έφτανε μέχρι συγκινησεως.

- Ορίστε, του είπα, άμα ετελείωσα.

- Με ζητήσατε;

- Όχι, εγώ δεν σας ζήτησα, αλλά ξέρω γιατί ήρθατε και θα τελειώσω αμέσως τη δουλειά σας.

Μου φαίνεται ότι δίναμε δέκα δραχμάς σε κάθε άτομο οικογενείας. Σημειωτέον ότι η "Ακρόπολις", η οποία έκαμνε τις ημέρες εκείνες τις μεγάλες αυτές φιλανθρωπικές χειρονομίες, κινδύνευε να μη βγη για έλλειψη χαρτιού, οι δε συντάκται της να μην πάρουν ούτε δέκα δραχμάς -για να περάσουν τα Χριστούγεννα.

Για να κανονίσω το ποσόν όπου θα έπαιρνε, ηθέλησα να μάθω τα μέλη της οικογενείας του.

- Είσθε παντρεμένος;

- Όχι... ακόμη! μου είπε μ' ένα πικρό μειδίαμα.

- Έχετε άλλη οικογένεια;

- Δύο αδελφές, αλλά δεν είναι εδώ.

Για να τον βοηθήσω περισσότερο, εσκέφθηκα να κάμω μία πλαστογραφία. Να συμπεριλάβω ως συγκατοικούσας εις τας Αθήνας με αυτόν και τας αδελφάς του και έκαμα μίαν απόδειξιν για τριάκοντα δραχμές.

- Λαμβάνεις τον κόπο, του είπα, να περάσης από το λογιστήριο;

Ευχαρίστησε ψιθυριστά, και **συνεσταλμένος πάντοτε, σηκώθηκε, αλλά σαν να κουντοστεκότανε.**

- Κι αυτά τί να τα κάμω; Δεν τα θέλετε;

Και μου έδειχνε κάτι χαρτιά. Νόμισα πως ήταν πιστοποιητικά απορίας.

- Κράτησέ τα, του είπα, εμάς δεν μας χρειάζονται.

Εσείστηκε, λυγίστηκε ολίγο, έκανε σκυφτός να φύγη, ξαναγύρισε.

- Τότε αφού δεν σας χρειάζονται αυτά, εγώ **με τί δικαίωμα θα πληρωθώ;**

- Δεν πειράζει, αρκούμεθα εις τον λόγον σας, Χριστούγεννα είναι τώρα.

- Ναι, αλλά αν δεν τα πάρετε αυτά, **εγώ δεν μπορώ να πάρω χρήματα.**

- Μα, δεν τα παίρνετε εσείς τα χρήματα, σας τα δίνουμε ημείς!...

- Ε, τότε, πάρτε κι εσείς ετούτα που μου τα ζητήσατε. Και τα άφησε **σιγά και μαλακά** απάνω στο τραπέζι.

Εσκέφθηκα, μήπως του ζήτησε τίποτα πιστοποιητικά το λογιστήριο.

- Μα τί είναι, επί τέλους, αυτά, του λέω, που πρέπει απαραίτητως να τα πάρουμε;

- Το διήγημα των Χριστουγέννων, που μου εζητήσατε.

- Το διήγημα των Χριστουγέννων... και ποιός είσθε εσείς;

- Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης!

Έπεσε το ταβάνι και με πλάκωσε, η πέννα έφυγε από τα χέρια μου, όλα εκεί μέσα, εικόνες, καρέκλες, βιβλία, εφημερίδες, σαν να στροβιλίσθηκαν γύρω μου και έκανα ώρα να συνέλθω.

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης! Αυτός ο πρίγκηψ των Ελλήνων λογογράφων, που **του φανταζόμουνα ακτινοβολούντα, γελαστόν, ωραίου, καλοντυμένου, ευτυχή, γεμάτου εγωισμόν, αέρα και μεγαλοπρέπεια**, αυτός!... Αυτός, που **στεκότανε με συστολή μαθητού επιμελούς**, εκεί ενώπιόν μου!... Αυτός, που μας έδωσε γλυκές πνευματικές και ψυχικές συγκινήσεις, που ανιστόρησε κόσμους θαλασσινούς κι εζωντάνεψε εμπρός μας, ανθρώπους μακρινούς κι άγνωστους, που τους έκαμε δικούς μας, εντελώς δικούς μας, σαν να περάσαμε μια ζωή μαζί, αυτός σε μια τέτοια κατάσταση, εκεί ενώπιόν μου!... Του έσφιξα το χέρι χωρίς να ημπορώ ούτε μια λέξι

να προφέρω. Από την ταραχή μου και τη σαστιμάρα μου ούτε το φως δεν άναψα. Αισθάνθηκα ένα **τρεμουλιαστό χέρι** να σφίγγη το δικό μου και τον έχασα μέσα εις το σκοτάδι...» (3).

Κ.Μ.

(1) Ζ' Πανελλήνιο Συνέδριο, «Οι γλώσσες της γλώσσας», Α.Π.Θ.

(2) Το έτος 2011 έχει χαρακτηριστεί ως έτος Παπαδιαμάντη.

(3) «η λέξη», 162, 2001.

(Πηγή: «Η Δράση μας», Δεκέμβριος 2011)